

УДК 81'255.4

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2026.48.29>**ТЕОРІЯ ПОРЯДКУ ДЕННОГО ЯК ПІДґРУНТЯ АНАЛІЗУ ПЕРЕКЛАДУ
АНГЛІЙСЬКОМОВНИХ НОВИН УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ****AGENDA-SETTING THEORY AS A FRAMEWORK FOR ANALYSING
THE TRANSLATION OF ENGLISH NEWS INTO UKRAINIAN****Данильченко І.В.,***orcid.org/0000-0002-7980-2203**кандидат філологічних наук, доцент,**доцент кафедри теорії і практики перекладу з англійської мови
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

Статтю присвячено розробці методології аналізу перекладу міжнародних англійськомовних новин українською мовою на основі інтеграції теорії порядку денного, когнітивної лінгвістики та медіаперекладознавства. Актуальність дослідження зумовлена трансформацією сучасного інформаційного простору, у якому переклад новин виконує не лише функцію міжмовної передачі інформації, а й бере участь у формуванні інформаційного порядку денного, визначаючи пріоритетність подій, способи їх концептуалізації та особливості репрезентації для цільової аудиторії. Метою статті є розробка методології аналізу текстів міжнародних новин та їхніх перекладів українською мовою, визначення основних етапів такого аналізу та розроблення методики реконструкції моделі події й дослідження її вторинної концептуалізації в процесі перекладу. Матеріалом дослідження слугує корпус із 40 англійськомовних міжнародних новин BBC News та їхніх українських перекладів, опублікованих на платформі BBC News Україна у 2021–2026 роках. У статті доведено, що переклад міжнародних новин є процесом вторинної концептуалізації події, у межах якого відбувається реконфігурація інформаційної ієрархії, зміна перспективи висвітлення подій і формування вторинного порядку денного відповідно до когнітивних, комунікативних та соціокультурних особливостей української аудиторії. Запропоновано триетапну методику аналізу перекладу міжнародних новин, яка охоплює медіафільтрацію, моделювання та інтертекстуальну конвенціоналізацію. Перший етап передбачає дослідження закономірностей добору англійськомовних новин для перекладу та чинників, що визначають їхню інформаційну цінність для української аудиторії. Другий етап спрямований на реконструкцію когнітивної моделі події шляхом аналізу образ-схем, конструкцій і компонентів події у заголовках та основному тексті новин. На третьому етапі встановлюються повторювані перекладацькі моделі, які функціонують як інтертекстуальні механізми формування національного медіадискурсу. Наукова новизна дослідження полягає у розробленні комплексної лінгвокогнітивної методики аналізу перекладу міжнародних новин, що інтегрує положення теорії порядку денного з методами когнітивної лінгвістики та дозволяє дослідити переклад як процес вторинного конструювання медійної реальності.

Ключові слова: теорія порядку денного, переклад, англійськомовні новини, BBC News, медійний дискурс, образ-схеми.

The article suggests a methodology for analysing the translation of international English news into Ukrainian through the integration of agenda-setting theory, cognitive linguistics, and media translation studies. The relevance of the study stems from the transformation of the contemporary information environment, where news translation performs not only the function of interlingual transfer but also contributes to the construction of the media agenda by determining the salience of events, the ways they are conceptualised, and the patterns of their representation for the target audience. The aim of the article is to develop a methodology for analysing international news texts and their Ukrainian translations, identify the principal stages of such analysis, and elaborate a procedure for reconstructing the event model and investigating its secondary conceptualisation in the process of translation. The research is based on a parallel corpus of 40 international news articles published by BBC News and their Ukrainian translations on the BBC News Ukrainian platform between 2021 and 2026. The study reveals that the translation of international news constitutes a process of secondary event conceptualisation involving the reconfiguration of the information hierarchy, the shift of event perspective, and the construction of a secondary agenda adapted to the cognitive, communicative, and sociocultural characteristics of the Ukrainian audience. A three-stage methodology for analysing news translation is proposed, comprising media selection, event modelling, and intertextual conventionalisation. The first stage examines the principles governing the selection of English news for translation and the factors determining their newsworthiness for the Ukrainian audience. The second stage focuses on reconstructing the cognitive event model through the analysis of image schemas, morphosyntactic constructions, and event components represented in news headlines and body texts. The third stage identifies recurring translation patterns functioning as intertextual mechanisms in the construction of the national media discourse. The novelty of the study lies in the development of a comprehensive cognitive linguistic methodology for analysing the translation of international news that integrates agenda-setting theory with cognitive linguistic methods and makes it possible to investigate translation as a process of the secondary construction of media reality.

Key words: agenda-setting theory, translation, English news, BBC News, media discourse, image schemas.

Постановка проблеми. Однією з провідних концепцій дослідження масової комунікації й медіа дискурсу є *теорія порядку денного*, відповідно до якої засоби масової інформації не лише формують погляди і ставлення аудиторії до подій у світі, але й визначають, які теми та події є значущими [19, с. 4]. **Актуальність** цього дослідження зумовлена інформаційним перенасиченням сучасного суспільства [28, с. 27], в умовах якого ключову роль відіграють механізми відбору контенту, його ранжування, вербального й візуального оформлення на веб-сторінках [10, с. 116] та керування увагою аудиторії [23, с. 2; 33, с. 78]. Якщо до появи соціальних мереж і алгоритмів сортування інформації на медіа-платформах [29, р. 1] теорія порядку денного пояснювала механізми впливу традиційних ЗМІ на формування суспільної думки [30, с. 221; 31], то сьогодні ця теорія може бути застосована для дослідження текстів міжнародних англomовних новин та їх перекладів різними мовами, зокрема українською, визначаючи, які події та питання отримують статус суспільно значущих і як вони зображуються на міжнародному й локальному рівнях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теорія порядку денного (*agenda setting theory*), започаткована працями Максвелла Маккомбса і Дональда Шоу [18], пояснює механізми впливу ЗМІ на формування суспільної думки і доводить, що медіа не лише формують погляди аудиторії, а й визначають коло питань, що заслуговують уваги [19]. У межах цієї теорії окреслено три рівні формування порядку денного: на першому здійснюється добір подій, які потрапляють у медіапростір, та платформ, через які відібраний контент досягає своєї аудиторії [19, с. 47–48]. Другий рівень – *attribute agenda-setting* – стосується способів (вербальних та невербальних) висвітлення окремих характеристик подій [19, с. 23], а третій (*network agenda-setting*) досліджує зв'язки між подіями та їхніми атрибутами [19, с. 64].

Упродовж останніх десятиліть теорія порядку денного адаптувалась до нових моделей продукування, поширення й споживання медіаконтенту [31], враховуючи множинність авторів, які його створюють [22], особливості платформ, де він розміщений [5], як-то сайти новин [25, с. 131; 33, с. 32–34] чи соціальні мережі [35, с. 112]. Разом із тим, дедалі більше уваги приділяється взаємозв'язку теорії порядку денного з іншими комунікативними концепціями, насамперед із теорією фреймінгу [3, р. 757]. Дослідники наголошують, що відбір тем і визначення їхньої суспільної значущості нерозривно пов'язані зі спо-

собами їхнього мовного представлення, оскільки саме добір характеристик, оцінок і причиново-наслідкових зв'язків визначає особливості сприйняття повідомлення аудиторією.

Окремий напрям сучасних досліджень пов'язаний із вивченням функціонування теорії порядку денного в міжнародній комунікації [30; 31]. Глокалізація інформаційних потоків, домінування транснаціональних медіа та швидке поширення новин різними мовами [25, с. 133] актуалізували питання міжкультурної адаптації інформації. У цьому руслі переклад розглядається як чинник трансляції культурних цінностей і картин світу різних народів [32, с. 94–96]. Разом із тим, лінгвокогнітивне підґрунтя перекладу у формуванні порядку денного залишається недостатньо висвітленими. Більшість досліджень зосереджується на комунікативних і риторичних ефектах контенту [24; 34], цифровому середовищі [7; 21] або взаємодії різних типів медіа [5; 10]. Натомість питання про те, яким чином перекладацькі рішення змінюють інформаційну ієрархію, переорієнтовують увагу аудиторії та реконфігурують перспективу події, поки що не отримало системного теоретичного осмислення.

Постановка завдання. Метою даної статті є розробка методології аналізу текстів міжнародних новин та їхніх перекладів українською мовою на основі інтеграції теорії порядку денного, когнітивної лінгвістики та медіаперекладознавства. Поставлена мета досягається розв'язанням таких **завдань**: 1) обґрунтувати доцільність застосування теорії порядку денного як методологічного підґрунтя аналізу перекладу міжнародних новин; 2) визначити основні етапи аналізу англomовних новин та їхніх українських перекладів; 3) розробити методику реконструкції моделі події та аналізу її вторинної концептуалізації в процесі перекладу.

Матеріалом дослідження є паралельний корпус із 40 англomовних міжнародних новин *BBC News* та їхніх українських перекладів, опублікованих на платформі *BBC News Україна* за 2021–2026 роки. До корпусу включено новинні повідомлення, що висвітлюють міжнародні політичні, економічні, суспільні та науково-технічні події. Добір матеріалу здійснювався за такими критеріями: наявність англomовного оригіналу та його українського перекладу; вказівка на автора публікації; ідентичність описуваної події в обох текстах; зіставність часових параметрів публікації.

Методологічну основу дослідження становить комплекс методів: *суцільної вибірки* для формування корпусу паралельних текстів; *порівняль-*

ного аналізу для зіставлення англomовних новин та їхніх українських перекладів; *образ-схемного аналізу* для пояснення концептуалізації подій та їхньої мовної репрезентації; *конструкційного аналізу* для дослідження морфосинтаксичних сполук, що зображують компоненти моделі події та їхнє послідовне текстове розгортання; та *інтертекстуального аналізу* для виявлення повторюваних моделей перекладу у корпусі українськомовних новин.

Виклад основного матеріалу. Переклад міжнародних новин не обмежується міжмовним відтворенням інформації [4], а є процесом вторинної концептуалізації події [1]. На відміну від інших типів перекладу, у дискурсі міжнародних новин перекладач працює не з безпосередньою реальністю, а з її медійною репрезентацією, створеною автором тексту оригіналу [4]. Тому об'єктом перекладацької діяльності виступає не сама подія, а її когнітивна модель, реалізована в новинному повідомленні.

З позицій теорії порядку денного медіадискурс виконує функцію первинної концептуалізації суспільно значущих подій [19, с. ix]. Відбираючи факти, визначаючи їхню інформаційну цінність, встановлюючи ієрархію учасників, причинно-наслідкових зв'язків та оцінних характеристик, новини формують порядок денний, який визначає, які аспекти дійсності потрапляють у поле уваги аудиторії. При цьому заголовок виступає найбільш концентрованим засобом репрезентації цього порядку денного, оскільки саме він визначає первинний когнітивний ракурс сприйняття події [25].

У процесі перекладу міжнародних новин відбувається повторна концептуалізація вже створеної медійної моделі [23]. Перекладач не лише відтворює зміст повідомлення українською мовою, а й зміщує перспективу події [33, с. 160] відповідно до когнітивних, комунікативних та соціокультурних особливостей цільової аудиторії. Наслідком такої реконфігурації стає формування вторинного порядку денного, який може відрізнятися від первинного інформаційною ієрархією, розподілом уваги між учасниками події, оцінністю та способом концептуалізації. Процес переходу від концептуалізації події автором до її повторного конструювання в перекладі можна пояснити застосовуючи лінгвокогнітивний аналіз текстів.

Аналіз перекладу міжнародних новин здійснюємо у три етапи, співвідносні з трьома рівнями формування порядку денного: медіафільтрація, моделювання та інтертекстуальна конвенціоналізація.

Медіафільтрація. На першому етапі аналізу здійснюємо зіставлення стрічок англomовних та українськомовних новин *BBC News* та *BBC News Україна* за 2021–2026 роки і виявляємо, які англomовні матеріали були перекладені українською мовою, а які залишилися поза увагою української редакції. Порівняльний аналіз дає змогу встановити закономірності добору англomовних новин для подальшого відтворення українською мовою.

Проведене дослідження демонструє, що добір матеріалів для перекладу не є випадковим. Редакція *BBC News Україна* визначає події, що є релевантними й заслуговують на включення до інформаційного порядку денного, спираючись на потреби, очікування й суспільні інтереси української аудиторії. Аналіз матеріалу дозволяє окреслити дві групи чинників, які впливають на рішення про переклад новин українською: потреби аудиторії та подієва цінність повідомлень.

Процес селекції англomовних матеріалів для перекладу передусім спирається на *базові потреби* української аудиторії, класифіковані у межах класичної ієрархії А. Маслоу (зокрема, фізіологічні потреби, запити на безпеку, належність, визнання й самоактуалізацію) [17, с. 60–72]. Першочерговому відтворенню підлягають англomовні новини, що безпосередньо стосуються України, діяльності її ключових міжнародних партнерів, а також безпекової та макроекономічної ситуацій, які мають потенційний вплив на життєдіяльність українського суспільства.

У макродискурсивному вимірі потреби актуалізуються через назви рубрик новин, напр., політика, економіка, здоров'я, спорт, культура, технології тощо, які іменують ключові сфери життєдіяльності соціуму. З огляду на динаміку суспільно-політичних процесів, рубрикація новинного контенту відзначається високим ступенем адаптивності, що зумовлює регулярне оновлення кількості тематичних рубрик та їхніх назв. Станом на липень 2026 року структурна організація вебсторінки *BBC News Україна* чітко засвідчує домінування потреби у безпеці. Це підтверджується специфікою візуальної ієрархії інтерфейсу: на верхній панелі навігації, що є зоною первинної фіксації уваги користувача, розташовано лише п'ять рубрик: *Головна*, *Війна з Росією*, *Історія*, *Книга року BBC* та *Дивитися*. Натомість традиційні загальнополітичні й соціокультурні блоки, як-то *Політика*, *Економіка*, *BBC Журнал*, *Суспільство*, *Наука і технології*, *Здоров'я* (<https://www.bbc.com/ukrainian>), витіснені на нижчі позиції сайту, що ілюструє акценти у національному порядку денному в умовах воєнного стану.

Другим чинником відбору матеріалів для перекладу є їх *подієва цінність* (*news values*) [12, с. 923], тобто наскільки події, зображені в англомовних статтях, важливі для української аудиторії. В аспекті цінності новин виокремлюють властивості текстів, які дозволяють віднести їх до цінних чи менш цінних для публікації [2, с. 40–41], як-то актуальність, масштаб або вплив на адресата, близькість до цільової аудиторії (культурна, географічна чи суспільна), елітарність (учасники події мають елітний статус), безперервність, негативність, персоналізацію (опис події містить особисту інформацію людей, напр., емоції учасників, досвід окремих осіб чи свідчення очевидців) і конфлікт [8, р. 6871]. Аналіз матеріалу свідчить, що не всі зазначені властивості однаковою мірою впливають на добір текстів для перекладу.

Пріоритетними серед новинних цінностей у сучасному українському медіадискурсі виступають критерії геополітичного масштабу, елітності суб'єктів, а також близькості до національного контексту. Перекладацька селекція демонструє, що англомовний матеріал відтворюється українською лише в тому разі, коли його подієвий потенціал збігається із безпековими чи соціокультурними запитами українського суспільства.

Яскравим свідченням домінування критеріїв масштабу, елітарності та мілітарної значущості є відбір і переклад статей, пов'язаних із глобальною безпекою. Так, публікація оригінальної статті *BBC Nato allies announce £37bn for new missile project* (08 July 2026, <https://www.bbc.com>) оперативно адаптується українською редакцією як *НАТО витратить \$50 млрд на нову далекобійну ракету. Для чого вона потрібна* (08 липня 2026, <https://www.bbc.com/ukrainian/>). У наведеному заголовку подієва цінність оригіналу, заснована на авторитетності Північноатлантичного альянсу як елітного геополітичного актора, поширюється на український контекст, адже для вітчизняного читача новини про далекобійне озброєння Альянсу мають безпосередню прагматичну цінність в умовах тривалого воєнного стану, що й зумовлює першочерговий відбір цього тексту для перекладу та додавання в українськомовний заголовок експліцитного роз'яснення – *Для чого вона потрібна*.

Водночас критерій близькості може штучно підсилюватися перекладачами під час адаптації матеріалів, які первинно мали загальносвітовий характер. Прикладом такої інтенсифікації подієвої цінності є переклад статті *What it's like to live in the world's most liveable cities in 2026* (07 July 2026, <https://www.bbc.com>), яка в україн-

ській версії отримує заголовок *Найкращі міста для життя у 2026: хто переміг і яке місце посів Київ* (07 липня 2026, <https://www.bbc.com/ukrainian/>). Локалізація глобального рейтингу через додавання згадки про столицю України суттєво підвищує залученість аудиторії, перетворюючи відсторонений огляд міст світу на інформацію, що безпосередньо стосується національного простору. Подібний рефреймінг підтверджує, що подієва цінність не є статичною категорією оригіналу, а гнучко модифікується під час перекладу для наближення іноземного контексту до українського реципієнта.

На противагу суспільно-політичним темам, тексти із загальнонауковою чи пізнавальною цінністю, що апелюють до універсальних людських інтересів, відбираються за принципом тематичної універсальності та тривалої актуальності. Переклад статті *What happens to your brain in space?* (08 July 2026, <https://www.bbc.com>) як *Що відбувається з мозком людини в космосі* (09 липня 2026, <https://www.bbc.com/ukrainian/>) ілюструє добір контенту, орієнтованого на задоволення інтелектуальних та естетичних потреб аудиторії. Попри відсутність прямої прив'язки до України, цей текст визначається редакцією як цінний завдяки науково-популярному потенціалу, що дозволяє урізноманітнити новинну стрічку та збалансувати домінантний воєнно-політичний порядок денний менш стресогенним контентом.

Отже, на першому етапі медіаперекладу відбувається сортування матеріалів, які будуть доступні українському читачеві, а які залишаться поза межами його інформаційного поля. Цей процес розглядаємо як перший етап формування порядку денного, що передуватиме подальшій когнітивній реконфігурації перспективи під час перекладу.

Моделювання. На етапі моделювання здійснюємо лінгвокогнітивний аналіз текстів оригіналу та перекладу задля виявлення спільних і відмінних рис у концептуалізації й категоризації світу англомовними авторами й українськомовними перекладачами й редакторами. Лінгвокогнітивне дослідження українського перекладу здійснюємо у два етапи – заголовний і текстовий.

На *заголовному етапі* об'єктом аналізу є заголовок перекладеної статті у співвіднесенні з його оригіналом. Заголовок зображає суспільно значущу подію, локалізовану у часі й просторі та пов'язану із учасниками, їхніми діями та взаємодією між ними [12, р. 922]. Новинний текст не може існувати поза категорією подієвості, адже фіксація та інтерпретація соціально значущих змін

є першопричиною існування ЗМІ [8, р. 7; 13, с. 4]. Як ментальний конструкт, подія має внутрішню структуру [11], що охоплює набір пропозиційних складників: учасників (актантів), їхні дії, часові координати, просторову локалізацію, а також причиново-наслідкові зв'язки [14, с. 22]. Процес мовного втілення цих складників репрезентує фундаментальний лінгвокогнітивний механізм структурування подій [6, с. 7], де кожен мовний вибір автора оригіналу маркує певну перспективу бачення ситуації [20, с. 8], а перекладач у процесі міжмовної трансформації здійснює її переструктурування (*alternate construal*), напр., подію може бути репрезентовано крізь призму руху, силового впливу чи вербальної взаємодії.

Процес структурування подій спирається на глибинне образ-схемне моделювання (*image-schematic patterning*) [15, с. 18] елементів події та відношень між ними, які позначаються у заголовку словами й морфосинтаксичними конструкціями, що являють собою єдність форми й значення, вкорінену у свідомості мовців [9, с. 15]. Образ-схеми є елементарними доконцептуальними структурами лінгвокогнітивної діяльності людини, що репрезентують повторювані патерни тілесного досвіду, напр., ШЛЯХ, КОНТЕЙНЕР, ПРОТИДІЯ тощо [15, с. 28-29; 34, с. 207]. Вони слугують ментальним каркасом, який дозволяє виявити, яку саме модель події заклад у текст англomовний автор, і встановити, чи конфігурація зберігається в українському перекладі. Відтак, аналіз заголовка починаємо з виокремлення ключових слів і конструкцій, співвідносних із компонентами події, та на основі їхнього значення виявляємо образ-схеми, що визначають спосіб концептуалізації події. Розглянемо реалізацію цього етапу аналізу на матеріалі англomовного заголовка та його українського перекладу: *Nasa to put nuclear reactor on the Moon by 2030 – US media* (06 Aug 2025, <https://www.bbc.com/>) – *NASA встановить ядерний реактор на Місяці до 2030 року – американські медіа* (06 серпня 2025, <https://www.bbc.com/ukrainian/>).

Дієслово *put* в англomовному заголовку позначає дві образ-схеми: ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОЖЛИВОСТІ за рахунок семи *'move'* у його значенні та ШЛЯХ, адже відчуття сили для виконання певної дії характеризується наявністю внутрішнього силового вектора (*'to'*) та відсутністю бар'єрів для руху [15, с. 47]. Указані значення відображає словникова дефініція лексеми *put – to move something to a particular place or position* [36]. Джерелом забезпечення можливості виступає *Nasa*, а цілком – ядерний реактор *nuclear*

reactor, на який спрямована дія. Водночас, ядерний реактор є об'єктом, який проходить ШЛЯХ від Землі до Місяця, на що вказує дієслово *put ('to a particular place or position')* та просторова конструкція *on the Moon*. Конструкція *put on the Moon* висвітлює тільки окремі елементи образ-схеми ШЛЯХ: напрямок та кінцеву точку, в той час як вихідна точка, траєкторія руху та відстань, що є елементами образ-схеми ШЛЯХ, залишаються імплікованими.

Дієслово *встановить* в українському перекладі теж позначає дві образ-схеми: ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОЖЛИВОСТІ і ШЛЯХ. Перша образ-схема реалізується за рахунок сем *'ставити'* й *'поміщати'* у значенні лексеми *встановлювати* – *'ставити, поміщати десь що-небудь певним чином, підготуючи до використання'* [37]. Джерелом забезпечення можливості теж виступає *Nasa*, а цілком – ядерний реактор, на який спрямована дія. ШЛЯХ зображено конструкцією *встановить на Місяці*, де подібно до англomовного заголовка, профілюється напрямок руху і кінцева точка шляху. Отже, переклад не змінює образ-схемну організацію, проте дещо зміщує фокус від процесу переміщення (*put* визначається як *to move something to*) до досягнутого результату (*встановить* вжито в доконаному виді; *встановлювати* означає *ставити, поміщати*). Таким чином, відбувається збереження образ-схем зі зміною фокусу з процесу на кінцевий стан.

На *текстовому етапі* відтворюємо моделі подій та їх перспективізацію у перекладі. Модель події трактується як концептуальна репрезентація, що інтегрує інформацію про її основних учасників, дії, об'єкти, просторово-часові параметри та відношення між цими компонентами [26, с. 16]. У дискурсі міжнародних новин модель події реалізується мовними засобами заголовка й основного тексту, а в процесі перекладу зазнає вторинної концептуалізації та може бути реконфігурована відповідно до комунікативних потреб цільової аудиторії. Відтак, після відтворення моделі події у заголовку, даний етап аналізу передбачає дослідження її текстового розгортання. На цьому рівні встановлюємо, яким чином окремі компоненти події отримують подальшу експлікацію в основному тексті новини. Для цього будуємо каркасні тексти окремих компонентів події шляхом вилучення всіх морфосинтаксичних конструкцій, що репрезентують відповідного учасника, дію, об'єкт або інший елемент моделі, зі збереженням порядку їхньої появи в тексті. Такий підхід дозволяє простежити, як відбувається послідовне концептуальне розгортання кожного компонента та

які додаткові характеристики він набуває в процесі розвитку повідомлення.

На відміну від попередніх досліджень, де каркашний текст формувався навколо окремої ключової ідеї [24; 25; 34], у пропонованій методиці одніцею аналізу виступає **компонент моделі події**. Один і той самий компонент може бути представлений різними конструкціями, які в сукупності формують перспективу події. Так, у текстах *Nasa to put nuclear reactor on the Moon by 2030 – US media* (06 Aug 2025, <https://www.bbc.com/>) – *NASA встановить ядерний реактор на Місяці до 2030 року – американські медіа* (06 серпня 2025, <https://www.bbc.com/ukrainian/>) компонент **учасник** реалізується не лише власною назвою установи *Nasa*, а й конструкціями *the US space agency Nasa / Космічне агентство США NASA, the agency / агентство*, назвами посадових осіб (*the acting head of Nasa / виконувач обов'язків голови NASA, Sean Duffy / міністр транспорту США Шон Даффі, Mr Duffy / Даффі, temporary head of Nasa / тимчасовий очільник агентства*), програм (*Nasa's Artemis spaceflight programme / космічна програма NASA Artemis*) чи інших елементів (*Artemis launches / запуски за програмою Artemis*), що актуалізують різні аспекти діяльності цього учасника події. Аналогічно компонент **дія** експлікується через низку конструкцій, які деталізують спосіб реалізації події, її окремі етапи, цілі або наслідки, тоді як компонент **об'єкт** розгортається через конструкції, що конкретизують його характеристики, функції та роль у структурі події.

Побудова каркасних текстів окремих компонентів моделі події дає змогу простежити не лише варіативність їхньої мовної репрезентації, а й принципи організації всього новинного повідомлення в оригіналі та перекладі. Якщо заголовки репрезентує модель події у максимально стиснутому вигляді, називаючи лише її базові компоненти, то основний текст здійснює їхню поетапну експлікацію, розширюючи кожен компонент новими смисловими характеристиками, причинно-наслідковими зв'язками, оцінками та аргументами. У результаті реконструюється не окрема конструкція чи тематична група слів, а цілісна модель події, яка в подальшому зіставляється з моделлю події, репрезентованою в українському перекладі.

Інтертекстуальна конвенціоналізація моделі події. На третьому етапі дослідження аналіз виходить за межі перекладу окремого новинного повідомлення й охоплює корпус перекладів міжнародних новин як єдиний інтертекстуальний

простір. Якщо на попередньому етапі предметом дослідження була модель окремої події та її вторинна концептуалізація в перекладі, то на цьому рівні встановлюємо, яким чином окремі перекладацькі рішення повторюються в різних текстах і поступово набувають ознак усталених моделей репрезентації міжнародних подій. Ми виходимо з ідеї М. Маккомбса і Д. Шоу, що порядок денний формується не окремою новиною, а сукупністю взаємопов'язаних повідомлень [19], які систематично актуалізують ті самі концепти, способи їх мовної репрезентації та інтерпретації.

У центрі аналізу перебувають повторювані мовні засоби, що функціонують як інтертекстуальні маркери міжнародного медіадискурсу: клішовані конструкції, сталі перекладацькі відповідники, регулярні способи номінації міжнародних організацій, держав, політичних діячів та інших учасників міжнародних подій, а також, як частотне відтворення тих самих перекладацьких рішень сприяє конвенціоналізації окремих концептів у національному медіапросторі та формує відносно стабільні моделі їхнього сприйняття українською аудиторією. Таким чином, інтертекстуальний аналіз дає змогу виявити, як повторюваність мовних і концептуальних моделей забезпечує не лише єдність медіадискурсу, а й закріплює певні способи концептуалізації міжнародної політичної реальності.

Висновки. Медіапереклад є процесом вторинної концептуалізації події, у межах якого формується вторинний порядок денний, орієнтований на потреби й комунікативні пріоритети цільової аудиторії. Розроблена триетапна методика аналізу перекладу міжнародних новин, що охоплює медіафільтрацію, моделювання та інтертекстуальну конвенціоналізацію, дає змогу простежити процес відбору матеріалів для перекладу, реконструювати когнітивну модель події, виявити закономірності її вторинної концептуалізації в українському перекладі та встановити повторювані моделі репрезентації міжнародних подій у національному медіапросторі. Запропонована методика розширює методологічний інструментарій сучасного медіаперекладознавства й відкриває можливості для комплексного дослідження взаємодії когнітивних, дискурсивних і соціокультурних чинників у процесі перекладу міжнародних новин.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в застосування запропонованої методики на матеріалі міжнародних новин інших мов і медіаплатформ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Altahmaz Th. H. M. Creating realities across languages and modalities: Multimodal recontextualization in the translation of online news reports. *Discourse, Context & Media*. 2020. Vol. 35. Art. 100390. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.dcm.2020.100390>
2. Bednarek M., Cople H. *The Discourse of News Values: How News Organisations Create Newsworthiness*. New York: Oxford University Press, 2017. 302 p.
3. Berk N. The impact of media framing in complex information environments. *Political Communication*. 2025. Vol. 42, No. 5. P. 757–773. DOI: <https://doi.org/10.1080/10584609.2025.2456519>
4. Bielsa E. (ed.). *The Routledge Handbook of Translation and Media*. London: Routledge, 2021. 474 p.
5. Camaj L., Bhuiyan M. H. Toward an integrative model of agenda setting theory: A sociotechnical typology for the age of platformization and agentic AI. *Communication Change*. 2026. Vol. 2. Art. 7. DOI: <https://doi.org/10.1007/s44382-026-00027-2>
6. Cienki A., Iriskhanova O. K. *Aspectuality across Languages: Event Construal in Speech and Gesture*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 2018. 239 p. DOI: <https://doi.org/10.1075/hcp.62>
7. Couldry N. *Media, Society, World: Social Theory and Digital Media Practice*. Cambridge: Polity Press, 2012. 311 p.
8. Cotter C. *News Talk: Investigating the Language of Journalism*. Cambridge: Cambridge University Press, 2010. 294 p.
9. Croft W. *Morphosyntax: Constructions of the World's Languages*. Cambridge: Cambridge University Press, 2022. 656 p.
10. Elishar V., Ariel Y. Revisiting agenda-setting theory in hybrid media ecosystems: Flash agendas, agenda leadership, and algorithmic curation. *Journalism and Media*. 2026. Vol. 7, No. 2. P. 116–134. DOI: <https://doi.org/10.3390/journalmedia7020116>
11. Gärdenfors P. Event structure, force dynamics and verb semantics. *Language Sciences*. 2024. Vol. 102. Art. 101610. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.langsci.2023.101610>
12. Geiß S., Kepplinger H. M. Are all news created equal? How event types change news emphasis and interact with news factors. *Journalism Studies*. 2025. Vol. 26, No. 8. P. 920–941. DOI: <https://doi.org/10.1080/1461670X.2025.2487844>
13. Harcup T. *What's the Point of News? A Study in Ethical Journalism*. Cham, Switzerland: Palgrave MacMillan, 2020. 158 p.
14. Hart Ch. Event-Structure. *Ten Lectures in Cognitive Linguistics: Cognitive Critical Discourse Analysis*. Vol. 31. Berlin; Boston: De Gruyter Brill, 2024. P. 21–37. DOI: https://doi.org/10.1163/9789004689664_003
15. Johnson M. *The Body in the Mind: The Bodily Basis of Meaning, Imagination, and Reason*. Chicago: University of Chicago Press, 1987. 233 p.
16. MacLaury R. E. Vantage theory. *Language, Cognition and Space: The State of the Art and New Directions* / ed. by V. Evans, P. Chilton. London: Equinox, 2011. P. 395–424.
17. Maslow A. H. *Motivation and Personality*. 2nd ed. New York: Harper & Row Publishers, 1970. 369 p.
18. McCombs M.E., Shaw D.L. The Agenda-Setting Function of Mass Media. *Public Relations Review*. 1972. Volume 3. P. 176–187. <https://doi.org/10.1086/267990>
19. McCombs M., Valenzuela S. *Setting the Agenda: Mass Media and Public Opinion*. 3rd ed. Cambridge: Polity Press, 2020. 320 p.
20. Paltridge B. *Discourse Analysis: An Introduction*. 3rd ed. London: Bloomsbury Academic, 2021. 432 p.
21. Pidhrushna O. *Media Content Translation*. Saarbrücken: LAP Lambert Academic Publishing, 2023. 124 p.
22. Priscilla M., Afdhalu M., Yulia D., Amrullah M. H., Atmanegara X., Aprilia F. Z. Agenda-Setting Theory in Mass Communication: The Influence of Media on Issue Prioritization in Society. *Journal of Media and Digital Society on SDGs*. 2025. Vol. 1, No. 1. <https://journal.unesa.ac.id/index.php/jmdss/article/view/44514>
23. Potapenko S. Globalising and localising translation strategies in the BBC News and BBC Ukraine news translation. *SHS Web of Conferences*. 2021. Vol. 105. Art. 02001. DOI: <https://doi.org/10.1051/shsconf/202110502001>
24. Potapenko S., Deikun O. Peace into war transformation in news discourse on Ukraine: A cognitive-rhetorical perspective. *Discourses of War and Peace: 21st Century Perspectives* / ed. by C. Ilie. Amsterdam; Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2026. P. 250–277. DOI: <https://doi.org/10.1075/pbns.355.09pot>
25. Potapenko S., Višňovský J. Interpreting global events locally: Glocalization of Trump's tariff announcement in American, Slovak, and Ukrainian news. *Lege artis. Language Yesterday, Today, Tomorrow*. 2025. Vol. 10, No. 2. P. 131–149. DOI: <https://doi.org/10.34135/lartis.25.10.2.08>
26. Radvansky G. A., Zacks J. M. Event model structure and processing. *Event Cognition* / ed. by G. A. Radvansky, J. M. Zacks. New York: Oxford University Press, 2014. P. 16–56.
27. Reveilhac M. Media, digital engagement, and the dynamics of attitude change toward foreigners in Switzerland. *International Migration & Integration*. 2025. Vol. 26. P. 2415–2445. DOI: <https://doi.org/10.1007/s12134-025-01264-y>

28. Stamenković I., Aleksić D. Digital overload: Fatigue and information avoidance on social media. *Applied Media Studies Journal*. 2025. Vol. 6, No. 2. P. 27–41. DOI: <https://doi.org/10.46630/amsj.2.2025.02>
29. van Dalen A. *Algorithmic Gatekeeping for Professional Communicators: Power, Trust, and Legitimacy*. London; New York: Routledge, 2023. 83 p.
30. Wanta W., Mikusova S. The agenda-setting process in international news. *Central European Journal of Communication*. 2010. Vol. 3, No. 2 (5). P. 221–235.
31. Weaver D. H. The evolution of agenda-setting research and theory from 1972 to 2025: From newspapers and TV to social media and artificial intelligence. *Communication Change*. 2025. Vol. 1. Art. 17. DOI: <https://doi.org/10.1007/s44382-025-00016-x>
32. Дейкун О. Картина світу англійців та українців: перекладацький аспект (на матеріалі заголовків BBC News). *Ad orbem per linguas. До світу через мови: матеріали Міжнародної науково-практичної відеоконференції «Наративи сучасної України у світовій геополітиці»*. Київ: Видавничий центр КНЛУ, 2023. С. 94–96.
33. Дейкун О. П. *Лінгворитори́ка українського перекладу заголовків англійськомовних інтернет-новин* : дис. ... д-ра філос.: 035 Філологія. Київ: Київський національний лінгвістичний університет, 2025. 268 с.
34. Потапенко С. І. Медійна хронологія англійськомовних новин в українськомовному воєнному дискурсі. *Закарпатські філологічні студії*. 2025. Вип. 42. Т. 3. С. 206–211.
35. Талавіра Н. М. Еволюція новинного дискурсу: від глашатаїв до блогерів. *Закарпатські філологічні студії*. 2023. Вип. 30. С. 110–115.

СПИСОК СЛОВНИКІВ:

1. *Longman Dictionary of Contemporary English* [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.ldoceonline.com/>. Назва з екрану.
2. *Словник української мови в 11 томах* [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://slovnuk.ua/>. Назва з екрану.

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

Дата першого надходження статті до видання: 16.07.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 18.09.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 15.10.2026